

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ТА МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

«Порівняльна характеристика злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканності особи в законодавстві України, Англії, США, Японії, ФРН, Франції та КНР»

Студента III курсу, групи МП-31
Напряму підготовки (спеціальності)
293 «Міжнародне право»
Янушевича В.В.
Керівник: Тенішев Вячеслав Фарідович
Національна шкала: _____
Університетська шкала: _____
Оцінка ECTS: _____

Члени комісії:

Тернопіль 2021 р.

ПЛАН

ВСТУП

РОЗДІЛ I. Тенденції, поняття та причини злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

РОЗДІЛ II. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи в законодавстві Англії, США, Японії, ФРН, Франції та КНР.

2.1 Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

РОЗДІЛ III. Порівняльна характеристика злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканості особи в законодавстві України, Англії, США, Японії, ФРН, Франції та КНР

3.1 Статистичні дані кількості злочинів проти статевої свободи і недоторканості особи

3.2 Порівняльна таблиця характеристики злочинів проти статевої недоторканості особи та статевої свободи в Україні та провідних країнах світу.

ВИСНОВОК

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. Тенденції, поняття та причини злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.....	6
РОЗДІЛ II. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи в законодавстві Англії, США, Японії, ФРН, Франції та КНР.....	9
2.1 Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи	9
РОЗДІЛ III. Порівняльна характеристика злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканості особи в законодавстві України, Англії, США, Японії, ФРН, Франції та КНР.....	20
3.1 Статистичні дані кількості злочинів проти статевої свободи і недоторканості особи	20
3.2 Порівняльна таблиця характеристики злочинів проти статевої недоторканості особи та статевої свободи в Україні та провідних країнах світу.....	21
ВИСНОВОК.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	24

ВСТУП

Останнім часом по всьому світу занепокоєння викликає збільшення кількості латентних злочинів, направлених на статеву свободу та статеву недоторканність особи. Такі протиправні дії не тільки завдають шкоди природним взаєминам між особами різної статі, але ще й пов'язані з насильницьким задоволенням статевих потягів, з різними діями сексуального характеру стосовно малолітніх або неповнолітніх осіб. Тобто, складовою статевої свободи є статева недоторканність, порушення якої завжди означає й порушення статевої свободи.

Відповідно до Основного Закону та низки міжнародних актів, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні та світі найвищою соціальною цінністю. Злочини проти статевої свободи й недоторканності особистості пов'язані з грубими порушеннями норм суспільної моралі та особистої свободи особи, тому Особливою частиною закону про кримінальну відповідальність за вищезазначені злочини передбачені одні з найсуворіших покарань. Згідно із сучасною статистикою, розкриваність злочинів проти статевої свободи перебуває на дуже низькому рівні, що свідчить про те, що 2/3 посягань на недоторканність особи залишаються не розкритими або тяжкість покарання не співвідноситься з тяжкістю діяння. Це є наслідком того, що законодавче регулювання запобігання цим злочинам і розслідування їх перебуває на низькому рівні, а отже, потребує змін.

Закріплена у кримінальному законодавстві тієї чи іншої країни система статевих злочинів, маючи історично мінливий характер, визначається багатьма факторами, зокрема, усталеним у конкретному суспільстві складом статевих відносин, існуючими традиціями і проголошеними пріоритетами правового захисту, зумовленими зокрема цивілізаційними та релігійними чинниками. Світові тенденції розвитку кримінального законодавства про відповідальність за статеві злочини полягають як у послідовній його

лібералізації (проявляється, зокрема, у декриміналізації перелюбства, зваблювання, добровільного мужолозтва) та усуненні гендерної нерівності, так і в посиленні кримінально-правової охорони дітей від різних форм сексуального насильства і сексуальної експлуатації.

Водночас, колумбійські вчені А.Р. Аккерман (Alissa R. Ackerman) та Р. Фурман (Rich Furman) визначають, що сьогодні злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи набувають транснаціонального характеру та все частіше стають результатом вчинення інших злочинів проти особи (торгівля людьми тощо).

Актуальність теми обумовлена необхідністю покращення запобігання злочинам проти статевої недоторканності і статевої свободи особистості з урахуванням їх суспільної небезпеки, латентності і тяжкості наслідків. Питання розробки кримінологічної характеристики та запобігання злочинам проти статевої недоторканності і статевої свободи особи є вельми важливим у зв'язку із необхідністю захисту жінок і дітей від усіх форм насильства.

Судова практика та попередні дослідження свідчать, що злочини проти статевої свободи вчиняються особами, які мають соціально-демографічні, морально-психологічні та кримінально-правові якості. Науковці визначають, що підґрунтям досить часто є сімейне неблагополуччя, зловживання алкоголем та відсутність постійного місця роботи. Проте у кримінологічних дослідженнях відсутнє однакове розуміння чинників, які впливають на вчинення зґвалтувань через їх різноманітність.

Метою є комплексна характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи в законодавстві України та провідних країнах світу.

РОЗДІЛ І

Тенденції, поняття та причини злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи

Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи становлять собою велику суспільну небезпеку, характеризуються виключною аморальністю та цинічністю дій винних. Вони, у більшості випадків, пов'язані з посяганням на статеву свободу особи або її статеву недоторканість, такі злочини грубо принижують гідність потерпілої від злочину особи, заподіюють їй глибоку психічну травму, можуть завдати серйозної шкоди її здоров'ю. Ці злочини є надзвичайно небезпечними.

Суспільна небезпека злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи визначається не лише посяганням на статеву свободу або статеву недоторканість особи, а й заподіянням шкоди іншим суспільним відносинам та соціальним цінностям – нормальному фізичному й психічному розвитку дітей і підлітків, здоров'ю, честі і гідності особи тощо. Так, розбещення неповнолітніх здатне викликати у потерпілих від цього злочину різні статеві збочення, а передчасний (до досягнення статевої зрілості) вступ у статевий зв'язок може завдати серйозної шкоди здоров'ю неповнолітньої особи.

Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості – це суспільно небезпечні діяння, що порушують встановлений у суспільстві порядок статевих відносин і основні принципи статевої моральності, і які виражаються в посяганні на статеву свободу та статеву недоторканість особи.

При кваліфікації потрібно враховувати, що злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості – це сукупна назва злочинів, які пов'язані із задоволенням статевої потреби у формах, що грубо порушують встановлений у суспільстві порядок статевих відносин, основні принципи статевої моральності і, які заподіюють шкоду здоров'ю і достоїнству громадян. Адже принципи статевої моральності відображають пануючі в

суспільстві погляди на умови і характер статеких відносин.

Причини та умови статеких злочинів, як і інших груп суспільно небезпечних діянь, розподіляються на рівнях всього суспільства, мікросоціальних груп і окремих осіб, тобто на макро-, мікро- й на індивідуальному рівнях. Чинники на макрорівні, існуючи у вигляді умов учинення зґвалтування, породжують морально-соціальну дезорганізацію суспільства, підвищують агресивність і нестриманість. Серед них можна назвати фонові явища, економічні, соціальні, соціально-психологічні, організаційно-управлінські, політичні, міграційні, урбанізаційні, культурно-виховні й тендерні чинники. Останні є як детермінантою вчинення зґвалтування, так і показником ставлення чоловіка до жінки, до насильства щодо неї.

До морально-соціального чинника належать занепад моралі у суспільстві, ставлення до порушення прав особи як до норми, терпимість до насильства. Достатньо важливим є урбанізаційний чинник який включає в себе як особливості забудови міста (наявність глухих вулиць, непрохідних дворів тощо), так і поведінку людей у ньому. На сьогодні постала проблема автономізації членів суспільства, за якою люди, особливо у великих містах, зводять до мінімуму спілкування з людьми, що мешкають поряд, обмежуючись найближчими зв'язками. Це призводить до того, що при вчиненні зґвалтування, скажімо, на сходинковій клітці багатоповерхівки, сусіди потерпілої невчасно викликають міліцію, виявляючи байдужість до того, що відбувається; користуючись принципом «моя хата з краю».

Серед чинників на мікрорівні - спричинювальні причини-умови у сфері родини (з якої походить злочинець), неформальних груп, трудових колективів, навчальних закладів тощо. У вказаних мікрогрупах нерідко панує насильство, неповага до жінки, нехтування моральними цінностями, існування власної субкультури, криміногенних традицій тощо, що напряду впливає на вчинення насильницького злочину взагалі і зґвалтування зокрема.

На індивідуальному рівні існує різноманіття соціальних та біологічних чинників. Так, серед соціальних слід зазначити матеріальні, духовні, культурні та ін. Через часте спостереження сцен насильства, неповаги до природних прав людей гвалтівники сприймають сексуальне насильство як норму. Указане відбувається ще й через стан алкогольного сп'яніння. До речі, у такому стані перебувають понад 90 % гвалтівників при вчиненні зґвалтування.

Соціальні за своїм змістом негативні обставини впливають на мотиви вчинення зґвалтування, серед яких сексуальний є хоча й не єдиним, але завжди основним, незалежно від того, чи повністю він усвідомлений, чи замаскований іншими мотивами - соціальними напругами (помсти, приниження тощо).

Щодо сфери біологічних чинників, то серед кримінологів існує позиція, згідно з якою однією з причин агресії, виникнення умислу на вчинення зґвалтування може бути підвищений рівень тестостерону в крові чоловіка, наявність психічних сексологічних відхилень, порушень статевого нахилу, психологічних вад, особливостей тощо.

При вирішенні питання співвідношення соціального й біологічного в особі злочинця, вважаємо, що сам факт учинення зґвалтування зумовлено соціальними, зокрема, соціокультурними чинниками.

РОЗДІЛ II

Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи в законодавстві України, Англії, США, Японії, ФРН, Франції та КНР.

2.1 Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Статева свобода і статева недоторканість особи є родовим об'єктом кримінального правопорушення, норми про відповідальність за які об'єднані в розділ IV Особливої частини КК. До кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи українським законодавцем віднесені: зґвалтування (ст. 152); насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом (ст. 153); примушування до вступу в статевий зв'язок (ст. 154); статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості (ст. 155); розбещення неповнолітніх (ст. 156).

Сферу сексуальних відносин зачіпають й інші злочини. Вони, щоправда, вважаються кримінально караними посяганнями на моральність. Це: ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів 473 (ст. 301), створення або утримання місць розпусти і звідництво (ст. 302), сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією (ст. 303 КК). У літературі зустрічається пропозиція перенести ст.ст. 301, 302 і 303 до розділу IV Особливої частини КК, змінивши назву останнього на «Злочини проти статевої волі і моральності»

Ця пропозиція певною мірою враховує відповідний зарубіжний досвід, адже у кримінальному законодавстві ФРН звідництво, сутенерство, проституцію і порнографію віднесено до статевого злочинів.

Аналіз статистичних даних більшості країн світу свідчить про поширеність серед інших злочинів протиправних дій стосовно статевої свободи та статевої недоторканості особи. Згідно з дослідженням департаменту юстиції США щорічно 3,7 мільйона осіб стають жертвами статевого злочинів, зокрема зґвалтовано близько 300 тис. жінок та 9 % дітей

піддано сексуальному насильству.

На сьогодні існують два основні підходи до розгляду місця статевих злочинів у системі законодавства, а, отже, й до визначення їх об'єкта. Перший, традиційний, виходить з того, що первинним у такого роду зазіханнях є порушення моральних норм. Другий, більш сучасний, передбачає, що статеві злочини посягають насамперед на особу, її права і свободи.

Що ж до рівня відповідного розділу в системі кримінального законодавства, то тут немає єдності. До першого рівня (родовий об'єкт) у структурі Особливої частини статеві злочини розмежовано в КК Німеччини та Японії. У КК Франції статеві злочини поміщено на третій рівень структури кримінального законодавства (груповий об'єкт). У Франції посягання на статеву недоторканість неповнолітніх виділено із загальної групи статевих злочинів.

Кримінальне законодавство щодо злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості Англії, Франції та Німеччини, які в окремих положеннях є докорінно відмінними між собою, а також законодавством нашої країни, для досліджуваної проблематики є найбільший цікавим .

У кримінальному законодавстві Німеччини щодо питань, пов'язаних з визначенням злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості, які передбачені розділом XIII Особливої частини Кримінального кодексу Федеральної Республіки Німеччина (далі – ФРН). Також до цього розділу уміщено склади злочинних діянь, що посягають на інші охоронювані державою права та свободи (скажімо, про сприяння проституції (§ 180a))

Всі злочинні посягання на статеву свободу та статеву недоторканість умовно можна поділити на дві групи:

1) злочинні діяння проти статевого самовизначення, до яких німецький законодавець відносить такі склади:

- сексуальні дії щодо опікуваних (§ 174);
- сексуальні дії щодо ув'язнених; осіб, які зазнали адміністративної відповідальності; хворих та осіб, які потребують допомоги, перебуваючи в медичних установах (§ 174а);
- сексуальні дії, пов'язані з використанням особою свого службового становища (§174b);
- сексуальні дії, пов'язані з використанням відносин у процесі консультації, лікування (лікарського спостереження) та обслуговування (§174с); сексуальні дії щодо дітей (§176);
- тяжкі сексуальні дії щодо дітей (§176а);
- сексуальні дії щодо дитини, якщо вони спричинили її смерть (§176b);
- примус до сексуальних дій;
- зґвалтування (§177);
- зґвалтування, що спричинило смерть потерпілого (§178);
- сексуальні дії щодо осіб, які не здатні чинити опір (§179);
- сексуальні дії щодо неповнолітніх (§182).

2) злочини, умовно пов'язані зі злочинними діяннями проти статевого самовизначення:

- пособництво до сексуальних дій малолітніх (§180);
- сприяння заняттю проституцією (§180а);
- проти особи (§180 b, 181,181а, 183,183а, 184, 184а, 184 b) [9].

Багато з цих злочинних діянь зазіхають на суспільну мораль і моральність.

Загальним законодавством такої Європейської країни, як Велика Британія визначається, що більшість статевих злочинів, зокрема зґвалтування та розбещення неповнолітніх, належить до категорії статевих злочинів відповідно до Закону «Про статеві злочини». Згідно з ним визначається, що до статевих злочинів належить зґвалтування; примушування до статевого акту; застосування лікарського засобу для здійснення незаконного статевого акту; незаконні статеві зносини з розумово відсталою жінкою або неповнолітньою; інцест; напад з непристойними цілями; непристойні дії стосовно дитини; содомія; груба непристойність стосовно чоловіка й зловживання повноваженнями довіреної особи щодо дітей і молодих людей.

Порівняно з КК України перелік статевих злочинів значно розширений. Дальший аналіз змісту вказаного закону дає змогу виділити деякі відмінні риси в кваліфікуючих аспектах. Зокрема, суб'єктом примушування до статевого акту може бути тільки чоловік і повинно це відбуватися у спосіб погрози, залякування або обману чоловіка або жінки для їхнього вступу в сексуальні відносини з винним або з ким-небудь та в будь-якому місці (скажімо, й за межами Великобританії). З наведеного вбачається, що зґвалтування в Англії можливо винятково чоловіком стосовно жінки або іншого чоловіка, тобто, на відміну від вітчизняного законодавства, жінка не може бути звинувачена у зґвалтуванні. До того ж учинення більшості злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості карається винятково позбавленням волі, аж до довічного, зокрема повторне вчинення зґвалтування чи незаконних статевих зносин з розумово відсталою жінкою або неповнолітньою тягне за собою довічне позбавлення волі. Водночас англійське законодавство передбачає такий вид статевих злочинів як застосування лікарського засобу для здійснення незаконного статевого акту. Суть його полягає у введенні потерпілому ліків, до того ж факт здійснення статевого акту для настання відповідальності не має значення. Також доволі цікавим є виділення вчинення статевого злочину стосовно малолітньої або неповнолітньої особи зі сторони певної категорії родичів в окремий вид

злочинів – інцест. У таких випадках покарання за вчинення статевих дій стосовно дітей тягне за собою набагато тяжчі наслідки.

У Законі Великобританії 2003 р. «Про статеві злочини» зазначено, що людина буде визнана такою, яка не погодилась на статеві зносини у випадку, якщо вона була цілеспрямовано обманута щодо природи чи мети статевого акту, або якщо обвинувачений цілеспрямовано спонукає особу до згоди, виконуючи роль людини, особисто відомої жертві. Відповідно, якщо обвинувачений видає себе за популярного кіноактора або спортсмена, з яким жертва не була знайома особисто, про відсутність згоди як ознаку зґвалтування не йдеться.

Як зґвалтування розцінив англійський суд дії такого собі Вільямса, який вчинив статевий акт зі своєю ученицею (остання не знала про природу сексуальних стосунків), переконавши її в тому, що це один із способів навчання співам. Водночас не був визнаний винним у зґвалтуванні обвинувачений, який пообіцяв повії 25 фунтів стерлінгів, але втік від неї, не сплативши за послугу. Хоч дії обвинуваченого носили обманний характер, повія не була введена в оману щодо вчиненого з нею акта.

Доволі цікава ситуація з криміналізацією статевих злочинів склалася також у Франції, де вказані злочини віднесено до групи злочинних посягань на фізичну й психічну недоторканість людини. Зокрема, у ст. 222-22 КК Франції подано загальне визначення сексуальної агресії як «будь-якого сексуального посягання, учиненого в спосіб насильства, примусу, загрози або обману». У французькому законодавстві всі статеві злочини поділено на три групи: 1) зґвалтування, учинені з або без обтяжуючих обставин; 2) інші сексуальні агресії; 3) сексуальне переслідування. До того ж лише зґвалтування віднесено до категорії злочинів, а інші дві групи – до проступків. Під зґвалтуванням у французькому законодавстві розуміється будь-який акт сексуального проникнення будь-якого роду, учинений стосовно іншої людини в спосіб насильства, примусу, загрози або обману (ст. 222-23

КК). Це досить близьке за значенням поняття до визначення зґвалтування в КК України.

Зокрема, зґвалтування передбачає, що винна особа використовує певні визначені в законі способи вчинення злочину. Фізичне насильство, загроза, психічний примус або обман, безсумнівно, унеможлиблює усяку добровільність з боку потерпілого. Не має значення, чи винний використовує свою силу або тільки користується слабкістю жертви, яка перебуває в особливо вразливому стані через хворобу або будь-який фізичний чи психічний недолік, або короточасне зниження її опірності через вживання наркотиків або алкоголю. За вчинення вказаного злочину, на відміну від вітчизняного законодавства, передбачено можливість довічного ув'язнення (у випадку вчинення із використанням тортур або актів жорстокості). Інші порушення статевої свободи та статевої недоторканості, за винятком сексуального переслідування, диференціюються в кодексі за такими ознаками:

- за наслідками, що настали: сексуальні агресії, що спричинили поранення або тілесне ушкодження;

- за суб'єктом злочинного посягання: сексуальні агресії, учинені законним, природним або прийомним родичем по висхідній лінії або будь-якою іншою особою, яка має над потерпілим законну владу, або особою, яка зловживає владою;

- за способом учинення: сексуальні агресії, учинені із застосуванням чи погрозою застосування зброї;

- залежно від належності потерпілої особи до певної групи, наприклад, сексуальні агресії, учинені проти особи віком до п'ятнадцяти років, або особливо вразливої особи.

Що ж до законодавчого визначення статевих злочинів у Сполучених Штатах Америки, то у Зводі законів США (Розділ 18) виділено окремі розділи, що містять норми про відповідальність за різні діяння, пов'язані з будь-яким порушенням статевої свободи чи статевої недоторканості, а саме:

1) глава 71 – «Про непристойності» (§1460 – володіння з наміром продати, а також продаж непристойних матеріалів; §1461 – надіслання поштою матеріалів, які спонукають до непристойності тощо);

2) глава 109а – «Сексуальні зловживання» (§2241 – посилене сексуальне зловживання; §2242 – сексуальні зловживання; §2243 – сексуальні зловживання щодо неповнолітніх і опікуваних; §2244 – образливий сексуальний контакт; §2245 – сексуальні зловживання, що призвели до смерті);

3) глава 110 – «Сексуальна експлуатація та інші зловживання стосовно дітей»;

4) глава 117 – «Транспортування для незаконної сексуальної діяльності та пов'язаних з цим злочинів»

Під епархію статевих злочинів у США, на відміну від вітчизняного законодавства, підпадає також і домашнє насильство. Зокрема, 11 вересня 2000 року прийнято закон, спрямований на захист жертв домашнього насильства й торгівлі людьми, більша частина якого присвячена боротьбі з нелегальним ввезенням жінок в країну для сексуальної та іншої експлуатації, а також захисту жертв і притягнення винних у зазначених злочинах до кримінальної відповідальності (Trafficking Victims Protection Act of 2000) за вчинення статевих злочинів стосовно таких жінок. У деяких штатах США (наприклад, у Пенсільванії) продовжує існувати притаманна для системи загального права вимога про вчинення опору потерпілою від зґвалтування особою та надання нею доказів такого опору. В американській судовій практиці також вважається, що помилкове уявлення обвинуваченого про згоду потерпілої особи на статевий зв'язок може виключати засудження за зґвалтування, якщо: 1) обвинувачений «чесно і сумлінно» вважав, що така згода була; 2) факти підтверджують, що помилка обвинуваченого була «об'єктивно розумною». Інколи висувається вимога надання обвинуваченим доказів двозначної поведінки потерпілої особи, які давали привід «розумно» вважати, що вона погоджується на статевий акт.

Проте практика визначення статевих злочинів як окремого роду злочинної діяльності існує не в усіх країнах світу. В КНР статеві злочини не виділяються в самостійний розділ законодавства, а зазвичай уміщуються в розділ, що стосується зазіхань на особу.

У КК Японії Розділ 22 Непристойність, примусовий статевий акт та злочини проти бігамії. (Відверто нецензурно)

Стаття 174. Особа, яка вчинила відверто непристойне діяння, карається позбавленням волі з роботою на строк не більше 6 місяців, штрафом не більше 300 000 ієн, затриманням або штрафом.

(Поширення нецензурних матеріалів тощо)

Стаття 175 Особа, яка розповсюджує або публічно демонструє непристойні документи, малюнки, носії інформації, пов'язані з електромагнітним записом, тощо, карається позбавленням волі з роботою на строк не більше 2 років або штрафом не більше 2,5 мільйонів ієн. Штраф або позбавлення волі та штрафи. Те саме стосується осіб, які розповсюджують нецензурні електромагнітні записи чи інші записи шляхом передачі телекомунікацій.

Те саме стосується особи, яка володіє предметом, викладеним у попередньому пункті, або веде електромагнітний запис, викладений у тому ж пункті, з метою його розповсюдження за винагороду.

(Вимушена непристойність)

Стаття 176 Особа, яка вчинила непристойні дії, нападаючи або погрожуючи особі віком від 13 років, карається позбавленням волі з роботою на строк не менше 6 місяців, але не більше 10 років. Те саме стосується особи, яка вчинила непристойні дії щодо особи, яка не досягла тринадцяти років.

(Примусовий статевий акт тощо)

Стаття 177 Статевий акт із застосуванням нападів або залякувань щодо осіб старше 13 років карається позбавленням волі з роботою на певний термін не менше 5 років. Те саме стосується осіб віком до 13 років, які мали

статеві контакти.(Напіввимушена непристойність та квазівимушений статевий акт тощо)

Стаття 178 Особа, яка вчинила непристойні дії, скориставшись втратою розуму або незаперечністю особи, або змусивши її втратити розум або зробити його нестримним, повинна відповідати положенням статті 176.

Особа, яка вступила в статевий акт тощо, скориставшись втратою розуму або беззаперечністю двох людей, або спричинивши втрату розуму або неспростовність, повинна відповідати положенням попередньої статті.

(Непристойність опікуна та статевий акт опікуна тощо)

Стаття 179. Особа, яка вчинила непристойні дії з особою, яка не досягла 18 років, скориставшись впливом того, що вона є особою, яка фактично захищає цю особу, є прикладом статті 176.

Згідно ст. 236 Кримінального кодексу Китайської Народної Республіки (далі - КК КНР) згвалтуванням визнається досконалий із застосуванням насильства, примусу або іншого насильницького способу статевий акт з особою жіночої статі або статевий акт з малолітньою особою жіночої статі. Об'єктом даного злочину є сексуальна свобода осіб жіночої статі і сексуальна недоторканність малолітніх осіб жіночої статі. Деякі автори вважають, що згвалтування жінок є порушенням справжнього змісту статевого акту.

Інші вважають, що згвалтування означає примус жінок вступати в дії сексуального характеру, коли вони цього не хочуть («право на цнотливість»). Обидві точки зору лише підтверджують те, що об'єктом посягання виступає, в тому числі, сексуальна свобода осіб жіночої статі, що розуміється як право жінок самостійно визначати свою сексуальну поведінку.

Сексуальна недоторканність малолітніх - це стан, що забезпечує нормальний розвиток малолітніх осіб жіночої статі за допомогою встановлення обов'язку утриматися від сексуальних дій відносно них. Потерпілими в складі згвалтування відповідно до закону є лише особи жіночої статі. Малолітні особи жіночої статі - це дівчинки, які не досягли чотирнадцятирічного віку.

Примітно, що кримінальне право КНР на відміну від більшості держав світу до сих пір не передбачає чіткої відповідальності за насильницьке мужолозтво. У тих же рідкісних випадках (соціальні, культурні та правові причини зумовлюють високу латентність), коли особа чоловічої статі стає жертвою насильницьких дій сексуального характеру, вчинене частіше за все не визнається злочином або кваліфікується як умисне заподіяння шкоди здоров'ю (ст. 234 КК КНР).

Об'єктивна сторона даного злочину має формальну конструкцію. Діяння полягає у вчиненні статевого акту з використанням насильства, примусу або іншого насильницького способу або в здійсненні статевого акту з малолітньою. Зіставлення норм кримінального законодавства Китаю вказує на наявність суттєвої різниці у змісті різних дій сексуального характеру, передбачених ст. 236 і 237 КК КНР. Важливо відзначити, що склад злочину, передбаченого ст. 236 КК КНР, охоплює, в тому числі, застосування небезпечного для життя чи здоров'я насильства, тому при запобіганні згвалтування меж необхідної оборони немає. Згідно абз. 3 ст. 20 КК КНР заподіяли тяжкі наслідки діяння, вчинені для запобігання навмисного заподіяння тяжкої шкоди здоров'ю, вбивства, розбою, згвалтування, викрадення людини та інших насильницьких злочинів, що представляють серйозну небезпеку для особистості, не перевищують меж необхідної оборони, а кримінальна відповідальність за них не настає.

Під примусом розуміється використання погроз або залежного становища. У «Відповідях Міністерства громадської безпеки, Верховного народного суду і Верховної народної прокуратури з питань, що виникли при застосуванні норм про згвалтування» від 26.04.1984 зазначено, що примус передбачає використання способів, за допомогою яких винний залякує потерпілу, тим самим домагаючись психічного контролю над нею. Такими способами, наприклад, є: загроза застосування насильства по відношенню до потерпілої або її близьких, шантаж, використання забобонів, використання матеріальної, службової та іншої залежності, батьківських відносин, ізоляція

і переслідування.

Суб'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 236 КК КНР, характеризується виною у формі прямого умислу. Винний усвідомлює суспільно небезпечний характер своїх дій і бажає їх вчинення. Якщо згвалтування полягає у вчиненні статевого акту з малолітньою, то винний повинен усвідомлювати також її вікову характеристику. Так, Народний суд Ляонінської провінції в своєму рішенні вказав, що якщо особа не знала про малолітньому віці своєї партнерки, а дії сексуального характеру між ними були добровільними і не спричинили небезпечних наслідків, то скоєне злочином не є.

Китайське кримінальне законодавство в досліджуваній частині має певні відмінності. Так, соціальні, культурні та політико-правові особливості китайської системи не дозволили їй виробити збалансований кримінально-правовий механізм захисту людини від сексуальних посягань незалежно від його статі. В даний час в кримінальному праві КНР відсутня самостійна відповідальність за насильницькі дії.

Такі дії, незважаючи на високу суспільну небезпеку, по нинішній редакції закону можуть бути кваліфіковані тільки як заподіяння шкоди здоров'ю по ст. 234 КК КНР або як розпусні дії по ст. 237 КК КНР, де максимальне покарання у два рази менше, ніж максимальне покарання за згвалтування. Звісно ж, що викладена проблема в доступному для огляду майбутньому буде вирішена. Світова глобалізація, лібералізація моралі та інші соціальні процеси, що проходять в Китаї, ймовірно, приведуть китайське кримінальне законодавство в цій частині до західноєвропейських зразків.

РОЗДІЛ III. Порівняльна характеристика злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканності особи в законодавстві України, Англії, США, Японії, ФРН, Франції та КНР

3.1 Статистичні дані кількості злочинів проти статевої свободи і недоторканності особи.

Розрахунки, проведені Інститутом демографії і соціальних досліджень на замовлення Фонду ООН у галузі народонаселення, говорять про те, що щорічно 1,1 млн. українок стикаються з фізичною та сексуальною агресією в сім'ї; 600 представниць слабкої статі гинуть в Україні від домашнього насильства, але лише 10% з понад мільйона жінок, які піддаються насильству, вирішують заявити про це.

За даними National Centre for Victims of Crime (Національний центр допомоги жертвам насильства), майже 33% жінок (тобто кожна третя) до досягнення повноліття, як мінімум раз зазнавали сексуального насильства. Аналогічна статистика серед чоловіків шокує не менше – жертвами сексуального насильства є більше 16% (тобто приблизно кожен шостий). Найчастіше зґвалтувань зазнають підлітки, за статистикою одна з чотирьох дівчат і один з шести хлопців можуть зазнати сексуального насильства, перш ніж їм виповниться 18 років. У США на 100 тис. жінок припадає 36 випадків зґвалтування, в Японії – 12, Англії – 3, а в Україні – 20.

Жінки, піддані домашньому насильству в Україні, витрачають щороку загалом до \$190 млн. (збитки від втрати майна, витрати на переїзд і оренду житла, збитки від втрати роботи і заробітку, юридичні консультації і консультації психологів, ліки та медичні послуги). Близько \$12 млн. на рік витрачають заклади охорони здоров'я і правоохоронні органи на подолання результатів домашнього насильства.

3.2 Порівняльна таблиця характеристики злочинів проти статевої недоторканності особи та статевої свободи в Україні та провідних країнах

світу

№	Назва критерію	Україна	США	Англія	ФРН	Франція	КНР	Японія
1	Назва злочину в КК країни	Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості	Злочини проти статевої свободи	Закон «Про статеві злочини»	Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості	Злочинні посягання на фізичну й психічну недоторканість людини	Посягання на особу	Злочини, що складаються з аморальності, розбещення та двошлюбності
2	Види злочинів	зґвалтування (ст. 152); насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом (ст. 153); примушування до вступу в статевий зв'язок (ст. 154); статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості (ст. 155); розбещення неповнолітніх (ст. 156)	«Про непристойності» «Сексуальні зловживання» «Сексуальна експлуатація та інші зловживання стосовно дітей» «Транспортування для незаконно і сексуальної діяльності та пов'язаних з цим злочинів»	зґвалтування; примушування до статевого акту; застосування лікарського засобу для здійснення незаконного статевого акту; незаконні статеві зносини з розумово відсталою жінкою або неповнолітньою; напад з непристойними цілями; непристойні дії стосовно дитини; содомія;	1) злочинні діяння проти статевого самовизначення; 2) злочини, умовно пов'язані зі злочинними діяннями проти статевого самовизначення	1) зґвалтування, учинені з або без обтяжуючих обставин; 2) інші сексуальні і агресивні; 3) сексуальне переслідування. Зґвалтування віднесено до категорії злочинів, а інші дві групи – до проступків	Зґвалтування і розпусні дії	Зґвалтування і розпусні дії
3	Об'єкт злочину	Статева свобода і статева недоторканість	Статева свобода і статева недоторканість	Статева свобода і статева недоторканість	Статева свобода і статева недоторканість	Статева свобода і статева недоторканість	Статева свобода особи.	Статева свобода особи.

		особи.	особи.	особи.	особи.	особи.		
4	Суб'єкт злочину	Осудна особа, яка досягла 14-річного (за статтями 152, 153 КК) або 16-річного віку (за статтями 154-156 КК)	Неповнолітні до 13 років та повнолітні	будь-яка фізична осудна особа, як чоловік, так і жінка, протилежної з потерпілою особою статі, і яка досягла 14-річного віку.	Діти до 14 років і підлітки 14–18 років	Сексуальні і агресії, учинені проти особи віком до п'ятнадцяти років, або особливо вразливої особи	стосовно до зґвалтування особи жіночої статі, стосовно до розпусних дій особи чоловічої або жіночої статі	стосовно до зґвалтування особи жіночої статі, стосовно до розпусних дій особи чоловічої або жіночої статі
5	Об'єктивна сторона злочину	Фізичні та (або) інтелектуальні дії сексуальної спрямованості	Будь-які дії сексуального характеру.	Будь-які дії сексуального характеру	Будь-які дії сексуального характеру	Будь-які дії сексуального характеру	Вчинення статевого акту з використанням насильства, примусу або іншого насильницького способу або в здійсненні статевого акту з малолітньою.	Здійснення розпусних дій відносно осіб чоловічої або жіночої статі
6	Суб'єктивна сторона злочину	Всі злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи характеризуються прямим умислом.	Всі злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи характеризуються прямим умислом.	Всі злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи характеризуються прямим умислом.	Всі злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи характеризуються прямим умислом.	Всі злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи характеризуються прямим умислом.	Злочини проти статевої недоторканості характеризуються прямим умислом.	Злочини проти статевої недоторканості характеризуються прямим умислом

ВИСНОВОК

Підсумовуючи наведене, можна зробити висновок, що кримінальне законодавство України щодо злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості виділено в окремий вид протиправних посягань. Водночас вітчизняне законодавство, порівняно із законодавством країн Євросоюзу, Сполучених Штатів Америки, встановлює одне з найменш суворих покарань за вчинення названих злочинів.

Але, звертаю увагу на те, що кількість офіційно зареєстрованих відповідних кримінальних правопорушень є приблизно у 1,5 рази більшою, ніж кількість засуджених за них осіб, а реальна кількість таких правопорушень – значно більшою. Основні причини не реєстрації відповідних правопорушень – небажання розголосу і побоювання помсти злочинця. Для порівняння: в ФРН, де мешканців лише на 45% більше, ніж в Україні, і мешканці якої, у т.ч. діти, традиційно повідомляють в поліцію про всі відомі їм випадки вчинення злочинів, в 2019 р. було офіційно зареєстровано 16000 випадків сексуальних зловживань стосовно дітей – приблизно в 40 разів більше, ніж в Україні. Тож запитання: українці у стократ більш законслухняні, ніж німці? Чи наша правоохоронна система у стократ гірше захищає людей?

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Kelly K. Bonnar-Kidd Sexual Offender Laws and Prevention of Sexual Violence or Recidivism.
URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2820068/> (Last accessed 15.05.2018).
2. Дудоров О.О. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (основні положення кримінально-правової характеристики): практ. порадник. Сєверодонецьк: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2018. 92с.
3. Конституція України: Закон України від 26 червня 1996 р. URL: http://www.gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_№/webproc4_1?id
4. Title 18 - CRIMES AND CRIMINAL PROCEDURE. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18>
5. Бражник А. Абсолютно-визначені покарання за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості.: збірник наукових праць. 2020. С. 81–84. <https://doi.org/10.36074/30.10.2020.v2.23>
6. Проект Закону про внесення змін до розділу IV Кримінального кодексу України (щодо посилення кримінальної відповідальності за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=61656
7. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо захисту дітей від сексуальних зловживань та сексуальної експлуатації. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53813
8. Чугуніков І.І. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи на порозі змін. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2018. № 2. Т. 2. С. 117–126.
9. Юрченко Р.А. Удосконалення кримінального законодавства України щодо відповідальності за насильницькі статеві злочини. 2021. С.261.

10. Верховний суд. Засуджені місцевими загальними судами особи та застосовані до них види покарань упродовж 2015–2019 років. URL: <https://supreme.court.gov.ua/>
11. Економічні наслідки насильства щодо жінок в Україні/ UNFPA, Фонд ООН у галузі народонаселення. – URL: <http://bit.ly/2KgGo7o>
12. Дунебабіна О. Домашнє насильство: кого і за що карає закон? / Радіо Свобода. – 27 січня 2018. –URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/details/29000805.htm>
13. NSVRC. URL: <https://www.nsvrc.org/statistics>
14. National Centre for Victims of Crime / URL: <https://victimsofcrime.org/>
15. Денисовський М.Д. Сутність та профілактика злочинів проти статевої свободи та недоторканості неповнолітніх. 2017. 59 С.
16. Запобігання злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. URL: <http://mego.info/>
17. Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами: Закон України від 6 грудня 2017 р. Голос України. 2018. № 6
18. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. / Г.М. Анісімов, О.О. Володіна, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Панова. Харків: Право, 2016.
19. Шахова К.В. Аналіз міжнародного законодавства з питань протидії злочинам проти статевої свободи та недоторканості особи. 2018. 130 С.
20. Moore KF. Report to the Ohio Criminal Sentencing Commission: sex offenders. Available at: Accessed December 3.
21. Вісник Верховного Суду України. 2018.
22. Дробот В.П. Про доцільність приведення редакції ст. 154 КК України у відповідність з сучасним станом соціально-економічного життя суспільства // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2013. – Вип. № 3. – С. 88–97.

